

A Miskolci Egyetem Irodalomtudományi Doktori Iskolájának minőségbiztosítási terve

Az Irodalomtudományi Doktori Iskola (IDI) minőségbiztosításával a doktori iskola (DI) működési szabályzatának IX. fejezete, a 27. § foglalkozik. Az ott megfogalmazottak összhangban vannak a Miskolci Egyetem (ME) minőségbiztosítási rendszerével. A rendelkezés a minőségbiztosítási célokat, elveket és az önértékelési eljárást az ME Doktori Képzés és Fokozatszerzés Minőségbiztosítási Szabályzatához köti, s az annak minden tekintetben való megfelelést írja elő.

A szabályzat minőségtervvel való kiegészítése céljából az Irodalomtudományi Tudományági Doktori Tanács (ITDT) saját irányelveket is alkot, s e dokumentumot a DI honlapja közzéteszi. Az irányelveket a minél gyakorlatiasabb, a szakterületi sajátosságokra és a napi alkalmazhatóságra tekintő felosztás tagolja. Szabályozza a doktori témák meghirdetésével, a doktori felvétellel, a doktori képzéssel, a kutatómunkával, a fokozatszerzés publikációs követelményeivel és magával a fokozatszerzéssel kapcsolatos eljárások minőségbiztosítási szempontrendszerét. Az irányelveket az ITDT évente felülvizsgálja és a gyakorlati tapasztalatok alapján pontosítja, kiegészíti.

1. Doktori szabályozás és adminisztráció

1.1. A doktori képzés rendjét részleteiben az ME Doktori Képzés és a Doktori (PhD) Fokozatszerzés Szabályzata, az ME Doktori Képzés és Fokozatszerzés Minőségbiztosítási Szabályzata, az IDI Működési Szabályzata, valamint az ME Hallgatói Követelményrendszere (HKR) szabályozza. A képzés alapvető dokumentumai alapján a tématerületekhez kapcsolódóan kialakított oktatási, kutatási program, a minőségbiztosítási elvek és a szabályzatok alapozzák meg a képzés rendjét és szakmai színvonalának biztosítását.

1.2. A doktori képzés magában foglalja a doktori programok mintatanterveiben előírt követelményeinek teljesítését, az előírt kreditpontszámok megszerzését. A jelölt a HKR-ben foglalt feltételek teljesítése esetén abszolutóriumot szerez, képzését lezárja.

1.3. A képzést az IDI felügyelete alatt az ME Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar (BTK) Dékáni Hivatala szervezi, amely gondoskodik a kurzusok meghirdetéséről, a tanulmányi ügyek kezeléséről, az ösztöndíjak folyósításáról, a költségtérítéssel kapcsolatos ügyek intézéséről, a nyilvántartások vezetéséről stb. A doktori képzés folyamatai a felvételtől a fokozatszerzésig szabályozottak. Minden egyes, a folyamatokat érintő döntési pontról dokumentáció készítése szükséges.

2. Doktori témák meghirdetése

2.1. Az ITDT részint – a diszciplináris és az oktatási sajátosságok, igények és lehetőségek szerint – maga kezdeményezi az IDI oktatóinál egy-egy témakiírás körvonalazását, részint az oktatók minden témajavaslatát értékeli, és csak azoknak a meghirdetéséhez járul hozzá, amelyek esetében biztosítottnak látja a kutatás szellemi és infrastrukturális hátterét, és reálisnak ítéli egy színvonalas disszertáció reális időben való elkészültét.

2.2. A témakiírókkal szemben kiemelt elvárás az aktív kutatói tevékenység: a téma meghirdetését megelőző öt év tudományos közleményeinek mutatói jelentősen haladják meg a DI fokozatszerzéshez előírt publikációs követelményeit. A témakiírók korábbi témavezetéseinek értékelésével el kell kerülni, hogy a hallgatók sorozatosan eredménytelen témavezetést nyújtó oktatók irányítása alá kerüljenek.

2.3. Témavezetővé válik az a témakiíró, akinek a meghirdetett témájára jelentkező hallgató felvételt nyer és beiratkozik a doktori iskolába.

3. Felvétel a doktori képzésre

3.1. A felvételi vizsgán való részvételkor előnyt jelent, de a felvételnek nem feltétele a fogadókészség előzetesen írásban történő kifejezése a jelentkező által felkérni javasolt témavezető részéről (a felvételi vizsgára való jelentkezéshez rendszeresített űrlap tartalmazza a témavezető véleményének kifejtésére szolgáló rovatot).

3.2. A felvétel formai követelménye a legalább jó minősítésű diploma, valamint az irodalomtudomány és közelebbről a választott téma műveléséhez szükséges szakmai nyelv(ek) ismeretének igazolása. Az IDI működési szabályzatában a fokozatszerzés idegen nyelvi követelményeire tételesen előírt szabályokat és kereteket már a doktorandusz felvételekor tekintetbe kell venni.

4. Doktori képzés

4.1. A doktori programok tantárgyainak kialakításáról, új tantárgyak képzésbe történő befogadásáról, illetve a tantárgyi tematikák felfrissítéséről a ITDT dönt. Minden tematika legalább két évenként felülvizsgálandó.

4.2. Az IDI oktatói csak azok a tudományos fokozattal rendelkező oktatók és kutatók lehetnek, akiket az ITDT alkalmasnak tart és egy adott időszakra felkér a doktori kurzusok tartására. Az IDI oktatói megjelennek az ODT adatbázisában, és amennyiben valaki több doktori iskolában is oktat közülük, az ODT adatlapján nyilatkozik arról, hogy melyik doktori iskolához hány százalékban tartozik.

4.3. Az aktuális képzési tervről, illetve tantárgyakról és oktatókról rendszeresen megújított, nyilvános tájékoztató található az IDI honlapján.

5. Kutatómunka

5.1. A képzés során minél több lehetőséget kell nyújtani a hallgatóknak önmaguk „kipróbálására”. Minden évben a Tudomány Napján megrendezésre kerül a Doktoranduszok Fóruma című egyetemi konferenciarendezvény, amelyen hallgatóink saját szekciókban mutathatják be felkészültségüket. A konferencián elhangzott előadások kiadványban is megjelennek. Lehetőség szerint tematikus hallgatói kiadványokat is szerkesztünk a doktoranduszok tanulmányaiból, továbbá olyan kiadványokat, amelyekben a hallgatók témavezetőikkel közösen társszerzős tanulmányokat publikálnak. Valamennyi kiadványunkat korlátozás nélküli, teljes körű nyilvánosság elé bocsátjuk, azaz a nyomtatott kiadvánnyal azonos tartalommal, PDF formátumban elérhetővé és letölthetővé tesszük az IDI honlapján.

5.2. Minden tanulmányi félév lezárásaként ún. Kutatószemináriumi beszámolót szervezünk, melyen a szemeszter során elért eredményeiket adják elő a hallgatók, oktatóik, témavezetőik jelenlétében. A szóbeli beszámoló előzetesen írásban benyújtott hallgatói összefoglalóra épül, amelynek szigorúan betartandó műfaji, tartalmi, formai és terjedelmi keretei vannak.

5.3. Hallgatóinkat nem csak a saját rendezésünkben tartott konferenciákon való részvételre és saját kiadványainkban való publikálásra ösztönözzük. Anyagi segítséget is nyújtunk nemzetközi konferenciákon való részvételhez, illetve más, nemzetközi szervezésű rendezvényekhez is, mint pl. A PhD Hallgatók Nemzetközi Konferenciája.

5.4. Magas szintű infrastrukturális feltételeket nyújtunk a kutatómunkához. Doktoranduszhallgatói munkaszobát alakítottunk ki. 2012-ben a textológia oktatásához és a textológiai kutatáshoz megfelelő számítógépes szaktantermet hoztunk létre és szereltünk fel megfelelő szoftverekkel, továbbá a doktoranduszhallgatói munkaszobát is gépesítettük. Együttesen 16 új számítógépes munkaállomást állítottunk be, számos nyomtatóval és szkennelvel. Projektor, audiovizuális eszközök, az internet használata biztosított.

5.5. Az ME BTK Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézete (MNYII) 2018-ig rendelkezett egy 2002-ben kialakított tágas könyvtárhelyiséggel, amely megfelelő raktár- és helybenolvasási lehetőséggel, valamint több internetes munkaállomással szolgált. A kb. 50.000 kötet tudatos beszerzés eredményeként jól szolgált az irodalmárképzés céljait, és természetesen az IDI hallgatói számára is használható volt. A szak könyvtárát a tanszékeken elhelyezett tanári kézikönyvtárak egészítik ki.

5.6. Az ME Központi Könyvtára (az 1735-ös selmecbányai akadémia könyvtárának jogutódja) országos feladatkörű, nyilvános, tudományos szakkönyvtár, amely képes a humán- és társadalomtudományi képzés igényeinek sokoldalú kielégítésére is. A 400 férőhelyes olvasóteremben a folyóiratok és a szabadpolcos állomány mellett 45 számítógép, külön multimédiás terem áll az olvasók rendelkezésére. Az állomány meghaladja az egymillió könyvtári egységet, évente 12–15 ezer könyvvel és egyéb dokumentummal gyarapszik, a folyóiratok száma közel 1000, az idegen nyelvű szakirodalom, valamint az elektronikus adathordozók aránya jelentős. A Központi Könyvtár különgyűjteménye a Selmeci Műemlékkönyvtár. Klasszikus szövegtudományi programunk hallgatóit arra ösztönözzük, hogy mind ennek az értékes történeti könyvgyűjteménynek, mind az egyetemi levéltárnak a használatában szerezenek megfelelő rutint.

5.7. Az ME internetre kapcsolt gépeiről több nagy hazai és külföldi szakirodalmi adatbázis érhető el (EISZ, EBSCO stb.). Az adatbázisok javarészt szakfolyóiratok cikkeinek bibliográfiai adatait tartalmazzák, de sok a teljes szöveg is (Elsevier, Springer folyóiratok stb.). Az ME több mint 500 külföldi folyóiratot rendel meg nyomtatásban. Ezek közül ma már nagyon sok teljes szövegében online elérhető. A hozzáférhető, bölcsészeti kutatásra alkalmas adatbázisok elérhetőségének bővítésére magunk is törekszünk. 2013 óta az IDI finanszírozásában vált elérhetővé az ME internetre kapcsolt gépein a JSTOR gazdag gyűjteménye (Arts and Sciences Collection I.).

6. A fokozatszerzés publikációs követelményei

6.1. A fokozat megszerzéséhez a szakterület sajátosságait is figyelembe vevő publikációs követelményrendszernek kell eleget tenni. Az IDI működési szabályzata pontosan tartalmazza a doktorjelölti jogviszony létrejöttéhez szükséges, majd a nyilvános védés megtartásának feltételeként meghatározott publikációs követelményeket is. A rangos publikációk kételyen felüli, egyértelmű azonosításához az MTA I. Osztályának Irodalom- és Kultúratudományi Bizottsága által az MTA honlapján közzétett, a folyóiratok tudományos és lektorált voltára vonatkozó táblázat mindenkor aktuális állapotát használjuk. Már a doktoranduszokkal szemben érvényesítjük azt az elvárást, hogy legelső publikációjuk megjelenésétől kezdve saját MTMT profillal rendelkezzenek, és mind publikációs, mind esetleges citációs adataikat naprakészen, igényesen oda bevezessék.

7. Fokozatszerzési eljárás

7.1. Legfőbb célkitűzésünk a védési eljárások folyamatában a minőségbiztosítási elvek szigorú érvényesítése. Honlapunkon folyamatosan közzétesszük az elvárt tudományos színvonalhoz szükséges formai követelményeket. A már megvédésre került dolgozatok teljes szövege nyilvánosan elérhető az

ME erre a célra felállított repozitóriumában. Minden repozitóriumi tételhez ugrópont vezet az IDI saját honlapjáról is.

7.2. A doktori értekezést benyújtás előtt munkahelyi vitára kell bocsátani. Arra törekszünk, hogy a későbbi, nyilvános vita opponenseként felkérni szándékozott szakértők már a munkahelyi vitán is jelen legyenek, és hozzászólásukkal érdemben vegyenek részt a szöveg véglegessé formálásában. A vita lefolyását és különösen az értekezés módosításával kapcsolatos véleményeket, megállapításokat jegyzőkönyvben rögzítjük. Az értekezés jelentős átdolgozása esetén a munkahelyi vitát ismét le kell folytatni. Az értekezés végleges szövege csak a munkahelyi vitát követően nyújtható be.

7.3. Az értekezés benyújtása után a bírálóbizottság tagjai nyomtatott és elektronikus formában is megkapják a disszertációt és a tézisfüzetet, az opponensi véleményeket mindkét bírálat beérkezése után, a jelölt erre adott válaszait pedig legkésőbb a védelem előtt egy héttel elektronikus formában kapják meg. A nyilvános vita az ODT rendszerében való meghirdetésekor az értekezés és a tézisfüzet nyilvánossá válik az ME repozitóriumában. Az ODT hirdetményére ugrópont vezet a doktori iskola honlapjáról is.

7.4. A bírálókhoz kiküldött értekezés utólag nem módosítható. Amennyiben a bírálóbizottság szakmailag hibás állításokat kifogásol vagy nem fogad el tézispontokat, akkor a bizottsági jegyzőkönyv erre vonatkozó részét a disszertációhoz csatoljuk (elektronikus formában is), és a megvédett értekezés ezzel a kiegészítéssel kerül nyilvánosságra a repozitóriumban.

8. A mesterséges intelligencia alkalmazása

8.1. A mesterséges intelligenciának a doktori képzésben, a doktori fokozatszerzésekben és a doktori iskolához kapcsolódó kutatásokban való felhasználásáról az IDI külön irányelveket alkotott. Ezt az IDI honlapja közlésezi.

9. Önértékelés

9.1. A DI folyamatos önértékelése az oktatás, a kutatások, a publikációk és a doktori disszertációk, védelem színvonalának emelését segíti elő. Az önértékelés aktuális szövegét az IDI honlapja közlésezi.

Jelen Minőségbiztosítási tervet az Irodalomtudományok Tudományági Doktori Tanács fogadta el 2025. július 3-i ülésén, azonnali hatályba lépéssel.